HEVOSET

Tallipaikan vuokraamisen ei pitäisi olla sen kummallisempi asia kuin asunnon vuokraaminen. Voidaan ottaa takuumaksu ja luottotiedot kannattaa tarkastaa. **TOIMINNANJOHTAJA MITJA NUMMENMAA, SUOMEN HEVOSENOMISTAJIEN KESKUSLIITTO**

Loimi ja talli eivät takaa hyvinvointia

Vuoden 2014 alusta voimaan tulevat uudet tallirakennussäädökset, joita Elintarviketurvallisuusvirasto Evira ja aluehallintovirastot valvovat herkeämättä. Mutta onko säädösten mukainen talli hevosen hyvinvoinnin tae?

SATU PITKÄNEN

Klippaamaton hevonen ei tarvitse loimea talvellakaan. Usein loimi päätyy hevosten leikkikaluksi.

Hevoseläinlääkäri **Liisa Harmon** mielestä hevosen hyvinvointia on lähdettävä arvioimaan sen luontaisista tarpeista. Riittää, ettei talli ole liian umpinainen ja että hevoset näkevät ympärilleen.

”Hevosella on luontainen tarve liikkua. Monella muulla eläimellä, kuten esimerkiksi lehmillä, ei ole samanlaista tarvetta. Tämä täytyy muistaa nykyisten harrastehevosten aikanakin”, Harmo huomauttaa.

Pitkä yö eikä mitään tekemistä

Koska hevonen on laumaeläin, lajitoverin seura on sille välttämätöntä.

”Se tarkoittaa, että hevonen tarvitsee lauman ympärilleen. Ja on tärkeää, että laumassa pystyy muodostamaan arvojärjestyksen”, sanoo Harmo.

Luonnossa hevonen käyttää noin 16 tuntia vuorokaudesta syömiseen. Unta hevonen ei tarvitse kuin muutaman tunnin päivässä. Se nukkuu 10–15 minuutin jaksoissa.

Talleissa hevoset usein ruokitaan illalla yhdeksän aikaan. Sitten valot sammutetaan ja ovet suljetaan. Iltaheinät on pian syöty. Mitä hevonen tekee odotellessaan aamuseitsemää, jolloin ovet taas avataan ja heinää tulee turvan eteen?

”Se ei voi seurustella kavereiden kanssa, koska karsinan seinät ovat umpinaiset. Se ei näe, koska on pimeää. Aika luonnonvastaisesti niitä hevosia pidetään”, toteaa Harmo.

Järkevä tarhaa hevoset ryhmässä

Kaikkia ulkoilutarhoja ei ole suunniteltu palvelemaan hevosen tarvetta liikkua laumassa.

”Kuulen jatkuvasti talleilla käydessäni, kun joku huutaa, että hei, sun hevosesi pukittelee tarhassa, hae pois se”, sanoo Harmo. Sitten hän pitää painavan tauon.

”Siis ihan oikeasti. Jos hevonen liikkuu tarhassa, se pitää hakea pois, jotta se ei rikkoisi itseään.”

> » Hevosella on luontainen tarve liikkua. Monella muulla eläimellä, kuten esimerkiksi lehmillä, ei ole samanlaista tarvetta.«
>
> LIISA HARMO

Jos hevosella olisi kunnolla tilaa laukata, se ei loukkaisi itseään. Mutta jos tarha on pieni ja koko ajan on aita edessä, riskit ovat suuremmat. Liian pienessä tarhassa on todennäköistä, että ryhmässä oleville hevosille tulee riitaa, koska niillä ei ole tilaa väistää toisiaan.

Monilla talleilla tarhojen väliin on lisäksi tehty kulkukäytävät, jotteivät hevoset edes pääsisi haistelemaan toisiaan. Hevosten tarhaamista yhdessä vieroksutaan.

”Kun vanha tuntihevonen siirtyy harrastehevoseksi, se joutuu ensin ryhmätarhasta yksittäistarhaan. Sitten sille ostetaan kymmenen loimea. Sen tarpeet muuttuvat välittömästi, kun omistussuhde muuttuu.”

”Pitäisi pystyä ajattelemaan vähän järjellä. Vaikka ne vaaleanpunaiset loimet ovat ihania, aina niitä ei tarvita.”

”Ajatellaan tallinpitäjän työmäärää. Olisi helpompi laskea kaikki hevoset kujaa pitkin tarhaan, kuin pukea niille jokaiselle kolme loimea ja jalkasuojat, ja taluttaa ne sitten yksitellen jokainen omaan tarhaansa”, huomauttaa Harmo.

Hevonen ei tarvitse vaatteita

Loimitus on eräs Liisa Harmon lempiaiheista. Se on hänen mielestään riistäytynyt käsistä.

”Eräälläkin tallilla ihmiset istuivat t-paidassa tallinseinustalla ja ottivat aurinkoa. Sisällä tallissa tutkimallani hevosella oli viisi loimea päällekkäin.”

”Omistaja oli närkästynyt, kun soitin hänelle jälkeenpäin ja kerroin ottaneeni pari päällimmäistä loimea pois, koska hevonen oli ihan hikinen”, kertoo Harmo.

Joillekin runsaasti työtä tekeville ja sen myötä hikoileville hevosille voi klippauksesta eli talvikarvan ajelusta olla etua.

Jos hevosen karvoja ei ole klipattu, sillä ei ole Harmon mukaan mitään tarvetta loimelle.

”Hevosen lämmitysmekanismi toimii niin, että kun tulee kylmempi, se nostaa karvansa pystyyn ja ilma lämpenee siinä karvojen välissä. Hyvin harvoin hevosella iho on yhtään kylmä sen ollessa ulkona.”

Loimet pääsääntöisesti estävät karvojen pystyyn nousemisen ja hoveselle voi jopa tulla kylmä.

”Törmään nykyään usein iho-ongelmiin sen takia, että hevosella on jatkuvasti loimi päällään eikä iho hengitä lainkaan. Se uhkaa jo hevosen hyvinvointia”, Harmo toteaa.

SATU PITKÄNEN

Liisa Harmo puhui hevosten hyvinvoinnista Talli 2014 -seminaarissa Tampereella 7.4.2013

LAKI

Tallille minimikoko

Eläinsuojelulaki määrää hevosen hoidon minimivaatimukset. Uusi, tallin minimikokoa tarkentava asetus astuu voimaan 1.1.2014.

Hevostallin sisäkorkeuden on oltava vähintään hevosen säkäkorkeus kerrottuna luvulla 1,5.

Korkeuden on kuitenkin aina oltava vähintään 2,2 metriä.

Hevosen yksittäiskarsinan vähimmäiskoko määräytyy hevosen säkäkorkeuden perusteella. Alle 108-senttiselle ponille riittää 4 neliömetriä, yli 160-senttinen hevonen tarvitsee 9 neliötä.

Ryhmäkarsinoille ja pilttuille on omat vaatimuksensa.

Tallia rakennettaessa on huomioon otettava myös muun muassa ympäristönsuojelu- ja jätelait.

TERVEYSKYSYMYS

Mikä on kaviokuume?

Kaviokuume on sairaus, jolla on useita syntymekanismeja. Alkava laidunkausi saattaa aiheuttaa sairastumisriskin.

Mistä kaviokuumeen tunnistaa, ELL Sanna Harjupatana Hyvinkään hevossairaalasta?

Tyypillisimpiä kaviokuumeen oireita ovat haluttomuus liikkua ja painon vaihtelu jalalta toiselle. Etenkin kääntyminen pienellä ympyrällä on hankalaa ja kivuliasta. Varvaspulssit ovat voimistuneet ja hevoset aristavat kaviopihtitutkimusta. Hyvin kipeät hevoset voivat olla haluttomia nostamaan jalkojaan.

Mikä sen aiheuttaa?

Yleinen syy on taustalla oleva endokrinologinen sairaus, näistä tyypillisimmät ovat metabolinen oireyhtymä eli EMS ja PPID, joka aiemmin tunnettiin nimellä Cushingin tauti. Metabolista oireyhtymää sairastava hevonen on tyypillisesti lihava.

PPID:tä sairastavat hevoset ovat yleensä jo iäkkäämpiä hevosia tai poneja, kun taas metaboliseen oireyhtymään voi sairastua jo hyvin nuorena.

Kaviokuume voi syntyä useiden vakavien sairauksien seurauksena (esimerkiksi kohtutulehdus tai kuljetuskuume) tai äkillisestä liiasta väkirehun syönnistä. Myös mekaaninen kaviokuume on mahdollinen. Joissain harvinaisissa tapauksissa kaviokuume voi tulla lääkehoidon kuten kortisonin käytön seurauksena.

Onko tuleva laidunkausi riskiaikaa kaviokuumeelle?

Laiduntaminen voi olla riski etenkin metabolista oireyhtymää sairastaville hevosille ja poneille. Monella oireet puhkeavatkin laidunkauden aikana. Kaviokuumetta voi kuitenkin esiintyä ympäri vuoden.

Hyvä keino vähentää kaviokuumeen riskiä on laittaa lihavat hevoset kuntokuurille ja laihemmalle ruualle ennen laitumelle laskua. Kaviokuumeen aiempana kesänä sairastaneiden hevosten ja ponien laitumelle laskusta kannattaa keskustella hoitavan eläinlääkärin kanssa.

Kuinka kaviokuumetta hoidetaan?

Sairastumisen syyn selvitys sisältyy kaviokuumeen hoitoon. Sairastuneelle hevoselle riittää ruuaksi vähäsokerinen heinä ja vesi. Kaupallisia kaviokuumeiselle sopivia kivennäis- ja vitamiinivalmisteita on tarjolla. Kivunhoito tehdään eläinlääkärin ohjeen mukaan.

Yleensä kaviokuumetta sairastava hevonen vaatii useiden viikkojen levon. Kengät poistetaan tarvittaessa. Kavion kärki katkaistaan, mutta anturaa ei saa ohentaa. Kaupallisia tossuja voidaan käyttää kipua helpottamaan.

Mitään yksittäistä parantavaa lääkettä ei ole, joten ennaltaehkäisy on tärkeää.

SATU PITKÄNEN

Tallinpitäjä saa pitää kiinni oikeuksistaan

Hevosten ja hevosenomistajien määrän kasvaessa myös väärinkäytösten määrä Suomessa on lisääntynyt. Kun omistaja ei maksa hevosensa tallivuokraa, hevonen voi joutua kärsimään.

Jos puhelinlasku jää maksamatta, sopimus voidaan katkaista. Mutta vaikka hevosen tallipaikkaa ei olisi maksettu kuukausiin, ei hevonen lopeta syömistä. Se on pakko ruokkia, tai tallinpitäjää uhkaa eläinsuojelurikkomus.

Tarkista luottotiedot

Suomen hevosenomistajien keskusliiton (SHKL) toiminnanjohtaja **Mitja Nummenmaan** tietoon tulee jatkuvasti tapauksia, joissa hevosen tallivuokra on jätetty maksamatta.

”Yhteydenottoja tallinpitäjiltä tulee säännöllisesti. En kuitenkaan ole havainnut merkittävää muutosta yhteydenottojen määrässä. Toki kaikenlaisia puheluita jäseniltä tulee nykyisin entistä enemmän, koska jäsenmäärämme on noussut niin paljon.”

”Olemme yrittäneet jakaa jäsenillemme valmennus- ja tallivuokrasopimuksia. Kannustamme yksinkertaisesti kaikkia kirjallisten sopimusten tekemiseen, vaikka vuokrapaikan kyselijä olisi sitten ystävä tai sukulainen.”

”Tallipaikan vuokraamisen ei pitäisi olla sen kummallisempi asia kuin asunnon vuokraaminen. Voidaan ottaa takuumaksu ja luottotiedot kannattaa tarkastaa. Tallinpitäjän on lähetettävä asiakkaalle ensin lasku tallivuokrasta. Jos rahoja ei kuulu, laitetaan perään karhulasku. Jos vieläkään maksua ei suoriteta, asian voi siirtää perintään”, Nummenmaa toteaa.

Odottelu ei kannata

Nummenmaan mielestä suurin ongelma on, että tallinpitäjät antavat usein asian roikkua liian pitkään. Kun velka on kasvanut suureksi, sen sovitteleminen on hankalampaa.

”Pahin tapaus oli henkilö, joka oli pitänyt viittä hevosta kolmen vuoden ajan ilman, että omistaja olisi maksanut tallipaikoista. Sitten tuli hätä.”

Pahimmassa tapauksessa tallinpitäjällä on oikeus hakea käräjäoikeudesta velkomiskannetta. Tämän jälkeen tallinpitäjällä on mahdollisuus saada hevonen pakkohuutokaupattavaksi.

Huutokaupan tuotto käytetään velan maksuun, ja mahdollisesti yli jäävä osa tilitetään velalliselle.

Hintahaarukka laaja

Suomen hevosmäärä on 2010-luvulla vakiintunut 75 000 yksilön tuntumaan. Monet hevosenomistajat valitsevat tai ovat pakotettuja valitsemaan vuokrapaikan hevoselleen.

Tallivuokran hintaan vaikuttaa muun muassa tallin sijainti ja hevoselle tarjotun hoidon määrä. Usein vuokraa saa madallettua , mikäli omistaja itse huolehtii esimerkiksi karsinan siivoamisesta.

Ravihevosilla tallivuokraan yleensä sisältyy valmennus. Ravihevosten kuukausittaiset talli- ja valmennusmaksut ovat 500–1 000 euroa. Ratsuhevosilla hinta saattaa olla edullisempi, mutta esimerkiksi pääkaupunkiseudulla ratsuhevosten tallivuokrat ovat lähes samoissa hinnoissa.

SATU PITKÄNEN

Mikä on hevosenomistaja?

Hevosala työllistää Suomessa yli 15 000 ihmistä.

Tilastojen mukaan hevosten ja tallien hoitoon kuluu Suomessa 385 miljoonaa euroa vuodessa. Hevosenomistajien määrää on sen sijaan vaikea arvioida.

”Olen kuullut arvion, että hevosenomistajia olisi Suomessa 30 000. Arviointi on hankalaa, sillä ensin pitää määrittää, mitä hevosen omistaminen tarkoittaa.”

”Jos ravihevosella on tuhat kimppaomistajaa, riittääkö yksi tuhannesosa siihen, että ihmistä kutsutaan hevosenomistajaksi?” pohtii Suomen hevosenomistajien keskusliiton toiminnanjohtaja **Mitja Nummenmaa**.

Liiton jäsenmäärä on reilussa kymmenessä vuodessa lähes tuplaantunut.

Jäseniä on nyt 7 000.

SATU PITKÄNEN

MAATILATARVIKE
-verkkokauppiaasi
www.systemlahti.fi
NAUTA SIKA LAMMAS VUOHI KANA HEVONEN MAATILA LVI
Toukokuun tarjousteemat:
Laidunkausi alkaa - Juomakupit, juottoaltaat ja laidunpumput.
Vesilinjojen uusiminen ja remontointi - Alastuloputket, venttiilit jne.
PVC- ja RST- putkiosat - Putkiosat, pikaliittimet, kiinnikkeet ja liimat.
Aitaukset kuntoon - Sähköaitauksien aitalangat, -köydet ja -nauhat.
Mittauslaitteet - Rehumitat, puntarit ja vaa'at sekä heinä- ja kosteusmittarit.
Satoja tarjouksia - Valitse vapaasti!
System Lahti Oy Myymälä, Seinäjoki 06 4787 200 info@systemlahti.fi www.systemlahti.fi

Munalukko ovessa ei pitänyt hevosta tallissa

Nummelalaisella **Essi Lemisellä** on kokemusta siitä, mitä voi tapahtua, jos hevosten tallivuokrat alkavat laahata perässä.

”Minulla oli samalta omistajalta hoidossa kahdeksan hevosta. Päädyimme siihen, että hän vie hevosensa pois. Lupasin, että irtisanomisaikaa ei tarvitse noudattaa, jos hän noutopäivään mennessä maksaa velkansa.”

Sovitun päivän koittaessa maksuja ei ollut tullut tilille, joten Leminen päätti pitää yhden hevosista panttina. Hän lukitsi sen karsinan oven munalukolla omistajaa odottaessaan.

”Olin varmistanut, että minulla on laillinen oikeus pitää hevosta panttina maksamattomista laskuista. Omistaja tuli paikalle ja nosti metelin. Hän uhkasi soittaa poliisin, johon totesin, että soita vaan. Lopulta poliisin soitin minä itse”, kertoo Leminen.

> » Onneksi reagoin tilanteeseen nopeasti.«

Tutkintapyyntö poliisille

Lemisen odottaessa poliisia toinen omistajan paikalle tuomista hevosautoista kaartoi paikalta. Leminen havaitsi, että lukittu karsinanovi oli nostettu saranoiltaan ja siellä ollut hevonen, samoin kuin muut arvokkaammat hevoset, oli viety pois tallista.

Poliisien viimein saavuttua he saivat omistajan kiinni puhelimitse ja kehottivat tätä yhteistyöhön.

”Tein poliiseille tutkintapyynnön omistajan toiminnasta. Lopulta se pelasti tilanteen, sillä hevosten omistaja pelästyi rangaistuksen uhkaa. Hän suostui maksamaan velkansa sillä ehdolla, että vedän tutkintapyynnön pois”, kertoo Leminen.

”Onneksi reagoin tilanteeseen nopeasti. Koska tiesin omistajan taustan, tajusin, missä mennään. Velkataakan kasvamiselta suuremmaksi vältyttiin.”

Myös Leminen painottaa kahta asiaa: Kirjallista sopimusta ja ennakkomaksua. Eläinsuojeluvalvojana toiminut Leminen on törmännyt usein vastaaviin tilanteisiin.

”Minulle on soitettu usein ja kysytty, mitä pitää tilanteessa tehdä. Ikävän usein tällaista tapahtuu myös pienillä talleilla, joilla asuu kenties vain yksi vieras hevonen. Joskus tallipaikan vuokraaja on jopa esiintynyt väärennetyillä papereilla. Osoittautuu, että hevosen tosiasiassa omistaa joku täysin muu henkilö.”

SATU PITKÄNEN

HEVOSISTA LYHYESTI

Kiuruvedelle eläinsairaala

Kiuruveden Hingunniemeen rakennettava Ylä-Savon eläinsairaala on saanut merkittävää rahoitusta Euroopan aluekehitysrahastosta.

Eläinsairaalan toiminta pyritään käynnistämään vuoden 2013 aikana. Rahoituksella muutetaan ja varustetaan klinikan tilat eläinsairaalaksi.

Tarkoitus on saada sairaalaan useampia eläinlääkäreitä, joiden erikoistumiskoulutuksesta vastaa Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta.

Lisäksi Hingunniemelle hankitaan eläinlääkintäauto, jonka turvin eläinlääkäripalveluita voidaan viedä asiakkaiden luo eri puolille maakuntaa.

Poninäyttelyyn voi pian ilmoittautua

Elokuun 3.–4. päivä pidettävän kansallisen poninäyttelyn ilmoittautumisaika alkaa 15. toukokuuta. Ilmoittautua voi kesäkuun 16. päivään asti.

Kansallinen poninäyttely järjestetään tänä vuonna 36. kertaa. Tapahtumapaikkana on tuttuun tapaan Vermon ravirata.

Näyttely on avoin kaikille jalostusohjesäännön mukaan kasvatetuille rotuponeille sekä suomenpienhevosille.

http://poninayttely.com/